

Valtuustoaloite 17.3.2025 / Sukupuolia on vain ja ainoastaan kaksi (Pekka Kataja + 3 allekirjoittajaa)

Sivla 26.03.2026
309/12.00.01/2026

Valmistelijat: ma. apulaisrehtori Tuija Huikuri p. 040 707 3980
johtava rehtori Soile Kukkonen p. 040 527 64 20

Pekka Kataja, Niko Riekkovaara, Jukka Haaparanta ja Markos Koskinen ovat jättäneet 17.3.2025 valtuustoaloitteen ”Sukupuolia on vain ja ainoastaan kaksi - Jämsän kouluissa lapsille ja nuorille on opetettava vain todellista biologiaa, ei mitään ideologista harha-oppia”.

Aloitteessa todetaan, että ”Seksuaalinen tasavertaisuus -järjestö, Seta, käy luennoimassa Suomen kouluissa. Järjestö tunnetusti esittää totuuden vastaisia olettamuksiaan ja kääntää biologiankin päälaelleen. Setan väitteet kymmenistä sukupuolista ja muu käsittämätön wokenus, intersektionaalinen feminismi, sateenkaarikiikkoilu ym. sekoilut ovat vakavaksi vaaraksi lapsille ja koululaisille.”

Aloitteen tekijät esittävät, että

- 1) ”Kaikki Seta:n tai muun valheellista tietoa levittävän tahon vierailut on kiellettävä kaikissa Jämsän kouluissa.
- 2) Opetushallitus on taho, joka tuottaa oppimateriaalin kouluille. Koulujen ei ole pakko orjallisesti noudattaa kaikkea mitä sieltä tuotetaan.
- 3) Kaikki koulujen yhteisiksi kaikille muutetut WC:t muutetaan takaisin erillisiksi tyttöjen ja poikien vessoiksi.”

Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain 14 § mukaisesti Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan perusopetuslain 15 § mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan. Perusteiden valmistumisen jälkeen vuonna 2014 niitä on täydennetty ja muokattu joiltakin osin, ja tämä päivitystyö on jatkuva prosessi.

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat

yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Periaatteisiin kuuluvat kaikkia oppilaita koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. (Perusopetuksen opetussuunnitelma 3.1)

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. (Perusopetuksen opetussuunnitelma 3.1)

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Opetushallitus

Opetushallitus on opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimiva asiantuntijavirasto, jonka tehtävistä säädetään Opetushallituksesta annetun lain 2 §:ssä. Valtakunnallisten opetussuunnitelmien perusteiden lisäksi Opetushallitus tuottaa tietoa, oppaita ja muuta materiaalia verkkosivuille sekä erilaisia julkaisuja ja vähälevikkisiä oppimateriaaleja,

jotka auttavat sekä opetuksen järjestäjiä, rehtoreita ja opettajia arjen työssä. Lisäksi OPH järjestää webinaareja ja koulutuksia, joiden avulla opetushenkilöstö saa tietoa opetussuunnitelman toteutukseen ja päivityksiin liittyvistä toimintaohjeista.

Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävä opetus perustuu herkkyyteen tunnistaa oppijan yksilöllisyys ja persoonallisuus. Opetuksessa pyritään siihen, että oppilasta ei ohjata tai rajata hänen taustansa tai oletettujen ominaisuuksiensa perusteella. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävässä opetuksessa tunnistetaan yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä, jotka voivat luoda rajoittavia odotuksia, ja näitä tarkastellaan kriittisesti yhdenvertaisten mahdollisuuksien vahvistamiseksi. Oppilaita ohjataan tekemään yksilöllisiä valintoja, mikä osaltaan vähentää opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregatiota. Käytännössä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävä opetus näkyy siten, että opetuksen ja ohjauksen käytännöt eivät ylläpidä eivätkä uusina stereotyyppisiä ryhmäjäkoja.

Seta ry – suomalainen ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestö

Seta tekee vaikuttamistyötä mm. lainsäädännön muuttamiseksi, tarjoaa asiantuntija- ja koulutuspalveluita sekä tuottaa ja jakaa tietoa.

Setan asiantuntijat konsultoivat ja kouluttavat opetusalan päättäjiä, opettajia ja muuta oppilaitosten henkilökuntaa yhdenvertaisuuden toimintakulttuurin kehittämisestä, nuorten kohtaamisesta, tuesta ja yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä. Lisäksi järjestö tarjoaa neuvontaa ja vertaistukea.

Setan tärkein rahoituslähde on STEA:N (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) myöntämät avustukset, jotka ovat peräisin veikkausvoittorahoista.

Koulut voivat halutessaan tehdä yhteistyötä useiden järjestöjen kanssa toteuttaessaan opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä.

WC-tilat

Unisex-vessalla tarkoitetaan wc-tilaa, joka on kaikkien käyttäjien käytettävissä heidän taustastaan riippumatta. Unisex-vessat muodostuvat yleensä yksittäisistä, suljettavista ja täysin yksityisistä WC-kopeista, joita ei ole erikseen jaettu eri käyttäjäryhmille. Ratkaisu perustuu yhdenvertaisuuteen, toiminnallisuuteen ja tilojen tehokkaaseen käyttöön.

Usein unisex-vessojen käytössä koetut epäkohdat liittyvät hygieniaan ja turvallisuuden tunteeseen, minkä vuoksi niitä on jonkin verran erityisesti julkisissa rakennuksissa muutettu takaisin erillisiksi miehille ja naisille tarkoitetuiksi vessoiksi.

Jämsän kouluissa on sekä sukupuolineutraaleja WC-tiloja että ns. sukupuolisidonnaisia WC-tiloja. Jämsänjoen, Jämsänkosken ja Kuoreveden yhtenäiskoulualueiden kouluissa on pääosin unisex-vessat, lukuun ottamatta liikuntasalien yhteydessä olevia pukuhuoneita, jotka jo itsessään

on nimetty sukupuolen mukaan. WC-tilojen käyttöön liittyen ongelmia ei ole ilmennyt.

Perusopetuksessa on noudatettava Suomen lakeja, asetuksia ja niin valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita kuin paikallista opetussuunnitelmaa.

Kiitämme aloitteentekijöitä tärkeäksi kokemansa asian nostamisesta tarkasteluun.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 31 lautakuntien ja johtokuntien yleinen toimivalta

Ehdotus

Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Sivistyslautakunta hyväksyy vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen ja esittää sitä kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksymistä.

Päätös